

АҚША-КРЕДИТ САЯСАТЫ КОМИТЕТІ

2026 жылғы 24 сәуірде жарияланған базалық мөлшерлеме бойынша шешімді талқылау қорытындысы

Комитет мүшелерінің талқылауы 2026 жылғы 23 сәуірдегі базалық мөлшерлеме бойынша болжамаралық шешім қабылдау аясында өтті.

Комитет мүшелерінің қарауына Ақша-кредит саясаты департаментінің қазіргі сыртқы және ішкі экономикалық жағдай туралы ақпараты ұсынылды.

Қазіргі жағдай

Елдегі инфляциялық процестерді талқылау барысында Комитет мүшелері 2026 жылғы наурызда инфляцияның 11%-ға дейін баяулағанын атап өтті. Ұстамды қатаң ақша-кредит шарттары, оң бағамдық динамика, тұтынушылық сұраныстың, оның ішінде тұтынушылық кредиттеу қарқынының төмендеуі аясында тұрақтануы, сондай-ақ ТКҚ, ЖЖМ бағаларының өсуіне мораторийдің әсері және Үкіметтің өзге де инфляцияға қарсы шаралары инфляцияның баяулауына ықпал етті.

Айлық инфляция (наурызда 0,6%) және оның орнықты бөлігі (базалық инфляция – 0,65%, маусымдық инфляция – 0,52%) де бәсеңдеді. Халықтың инфляциялық күтулері (14,6%) керісінше өсіп, құбылмалы күйінде қалып отыр.

Қатысушылар сыртқы сектор жағынан қысымның артып бара жатқанын байқады. Таяу Шығыстағы жағдайдың шиеленісуімен қатар энергияның, тыңайтқыштар мен азық-түліктің әлемдік бағасы да өсіп барады. Мәселен, ФАО азық-түлік бағасының индексі негізінен энергия көздерінің қымбаттауына байланысты өсімдік майлары мен қант бағасының артуынан екінші ай қатарынан өсіп келеді.

Ресей Федерациясында инфляция жоғарырақ, наурызда Еуроаймақ пен АҚШ-та белгісіздіктің өсуімен және инфляциялық тәуекелдердің артуымен қатар инфляция қарқыны жеделдеді.

Комитет мүшелерінің пікірінше, экономика ішіндегі инфляциялық динамика үшін негізгі тәуекелдер биылғы жылғы екінші тоқсаннан бастап баға және тарифтік реттеу реформаларын қайта қалпына келтіруге, салық реформасына бейімделіп келе жатқан өзгерістерге, сондай-ақ «Бәйтерек» ҰБХ АҚ-тың ауқымды инвестициялық бағдарламасының параметрлеріне байланысты.

Базалық мөлшерлеме туралы пікірталас

Қазіргі сыртқы және ішкі жағдайларды қарағаннан кейін Ақша-кредит саясаты комитетінің мүшелері базалық мөлшерлеме туралы мәселені талқылауға көшті. Комитеттің барлық мүшесі талқылау барысында базалық мөлшерлемені 18% деңгейінде сақтау керек деген пікірге тоқталды. Мөлшерлемені төмендету немесе көтеру жағына дауыс берілген жоқ.

Қатысушылар инфляциялық процестер динамикасындағы оң үрдістерді атап өтті. Жылдық инфляция төмендеуде, айлық инфляция мен оның орнықты бөлігінің көрсеткіштері де баяулап барады.

Кейбір қатысушылар инфляция баяулағанына қарамастан, екі таңбалы болып қалатынын және оның динамикасындағы өзгерістердің басты белгілерінің байқалмайтынын айтты. Инфляцияның бәсеңдеуіне бірінші тоқсанда қалыптасқан қолайлы жағдайлар, яғни тарифтік және баға реформаларының тоқтатыла тұруы, шектеулі квази-фискалдық қаржыландыру, теңгенің айырбастау бағамының нығаюы, ұстамды қатаң ақша-кредит шарттарының ықпалы және салық реформасына бейімделу нәтижесінде сұраныстың реттелуі, тұтынушылық кредиттеудің бәсеңдеуі әсер етті.

Қатысушылардың бағалауы бойынша инфляцияның төмендеуі және айырбастау бағамының нығаюы аясында базалық мөлшерлеме қажетті ақша-кредит шарттарын қамтамасыз етеді. Теңге бағамының нығаюы дезинфляциялық әсерді күшейтті, бұл импорттың арзандауы есебінен азық-түлікке жатпайтын тауарлар бағасы өсуінің баяулағанынан көрінді. Бағамның нығаюы импорттың өсуімен қатар болуы мүмкін деген пікірлер айтылды. Алайда, кейбір қатысушылар атап өткендей, Қазақстандағы импорттың икемділігі төмен және айырбас бағамына тікелей тәуелді емес – импорт көлемі тұрақты болады немесе оның кез келген деңгейінде өседі. Теңгенің нығаюына байланысты белгілі бір дәрежедегі инвестициялық тауарларға қатысты экономика тұтынатын импорт көлемі елде біршама төмен бағада болады.

Жалпы, айырбас бағамының қазіргі динамикасы жүргізіліп отырған ұстамды қатаң ақша-кредит саясаты, теңгедегі активтердің тартымдылығын қолдау және ҚР МБҚ-ға портфельдік инвесторлар салымдарының тұрақты өсуі аясында қалыптасып отыр. Бұл ретте, мұнай динамикасы алдағы айларда бюджет параметрлеріне әсер ететін болады, сондықтан бағамның қазіргі нығаюы жүргізіліп отырған саясаттың іргелі жай-күйін және оған деген сенімді көрсетеді, ал мемлекеттік және квазимемлекеттік секторлардың қарыз алуы ішкі валюта нарығында маңызды емес. Бағамның өзгеру салдары инфляциялық таргеттеу режиміндегі трансмиссия тетігіне сәйкес келеді: монетарлық шарттардың қатаңдауы бағамның нығаюына, соның нәтижесінде инфляцияның төмендеуіне ықпал етеді, бұл бақыланып отырған үрдістерге сәйкес келеді.

Комитет мүшелерінің басым көпшілігі инфляцияның қазіргі бәсеңдеу қарқынының тоқтайтынына алаңдаушылық білдірді. Олардың пікірінше, бірқатар проинфляциялық факторлар салдарынан инфляцияның одан әрі төмендеуі қиындай түседі. Ең алдымен, тәуекелдер биылғы сәуірден бастап бағаны реттеу реформаларын қайта қалпына келтіруге байланысты.

Инфляцияға проинфляциялық қысым тудыратын тағы бір маңызды тәуекел – фискалдық және квазифискалдық шығыстардың жандануы. Қаражатты игеру тұрғысынан бюджет белсенділігі төмен болған бірінші тоқсан (бұл қаражатты бөлу мен лимиттерді жеткізу, сатып алу рәсімдерін іске қосу сияқты дайындық кезеңімен байланысты) кейіннен неғұрлым белсенді кезеңдермен алмасады. Екінші жартыжылдықта бюджеттік процестер мен квазифискалдық импульстің жандануы инвестициялық белсенділіктің қарқынын жеделдетеді, бұл өз кезегінде ішкі сұраныс пен баға қысымының күшеюіне алып келуі мүмкін.

«Бәйтерек» ҰБХ АҚ инвестициялық бағдарламасы екінші жартыжылдықта толық іске асырылады (бірінші тоқсанда белсенділік күткеннен төмен болды). Оның параметрлері (ЖІӨ-ден шамамен 5%) мен форматы (кең қамту және икемді іріктеу критерийлері) республикалық бюджетті шоғырландырудың дезинфляциялық әсерін төмендетіп, қайтадан бағаға қысымды арттыруы мүмкін. Салық реформасының толық ықпалын және бизнес пен халықтың оның параметрлеріне бейімделуін бағалау қажет.

Мұндай белгісіздік көздері инфляциялық процестердің тұрақты бәсеңдеу белгілері пайда болғанға дейін қазіргі ақша-кредит шарттарының сақталуын талап етеді.

Салық реформасының әсерімен қатар ақша-несие шарттары және макропруденциялық реттеу шеңберінде қабылданған шаралар сұранысты бірқалыпқа келтіріп жатыр. Бұл бөлшек

сауда мен қызметке деген сұраныстың өсу қарқынының тұрақтануымен расталады. Қатысушылардың бірі бұл үрдістің халық тарапынан кредитке берілген өтініштердің азаюы арқылы да расталғанын байқады. Тұтынушылық сұранысты қаржыландырудың негізгі көздерінің бірі болып табылатын тұтынушылық кредиттеу нарығының тұрақтану белгілері байқалады. ҚР ҚНРДА-мен бірге қабылданған реттеу шаралары нәтиже берді – жаңа кепілсіз тұтынушылық кредиттерді берудің өсу қарқыны айтарлықтай баяулады.

Кейбір қатысушылардың байқауынша сұраныстың қалпына келуіне қарамастан, экономикалық белсенділіктің оң динамикасы сақталған. Мәселен, осы жылғы қаңтар-наурыз айларында экономика 3%-ға өсті, бұл біршама баяулау ретінде қабылдануы мүмкін, бірақ тау-кен өндіру секторын есепке алмағанда өсу қарқыны 5,1% деңгейінде бағаланады. Бірқатар салалардың белсенділігі жоғары. Экономикалық белсенділіктің жақсарғанын Ұлттық Банктің индикаторлары, оның ішінде іскерлік белсенділік индексі және бизнес-климат, сондай-ақ негізгі капиталға инвестициялардың үздіксіз өсуі қосымша растайды.

Ұзақ уақыт іске асырылуына, сондай-ақ тарифтік реформаның және ЖЖМ нарығын ырықтандырудың соңғы мерзімдері мен параметрлерінің болмауына байланысты инфляциялық күту нақты инфляцияның төмендеуіне қарамастан өте жоғары және құбылмалы. Комитет мүшелерінің пікірінше, бизнес пен халыққа реформаның параметрлері мен мерзімдерін айту белгісіздікті төмендетуге ықпал етуі мүмкін.

Сыртқы ортадағы жағдай Таяу Шығыстағы жағдайдың шиеленісуі аясында белгісіз болып қалады. Әлемдегі энергия, азық-түлік (барлық тауар санаттарының) және тыңайтқыштар әлемдік бағасының өсуі бірқатар елдерде инфляциялық қысымды көбейтіп, Қазақстанда импорттың қымбаттау тәуекелін арттырады. Мұнай нарығындағы жағдай өте құбылмалы, мәселен, сәуірде баға барреліне 90-110 доллар аралығында өзгерді. АҚШ барреліне. Қатысушылар атап көрсеткендей, мұнай бағасының өсуінен экспорттың нақты көлемінің төмендеуі ішінара өтеледі.

Қатысушылардың пікірінше, осы отырыста базалық мөлшерлемені сақтау инфляцияның төмендеу траекториясын қолдау, проинфляциялық тәуекелдердің орын алуын тоқтату үшін қажет. Мұндай шешім Комитеттің алдын ала хабарлауына және оған сәйкес қалыптасқан нарықтық күтуге сәйкес келетіні маңызды.

Ақша-кредит саясатының бұдан кейінгі белгілерін талқылау кезінде Комитет мүшелері баға реформаларын қайта қалпына келтіру және жаңа күтпеген өзгерістердің болмауы аясында инфляцияның болжамды траектория деңгейінде немесе одан да төмен тұрақты түрде баяулауы кезінде риторика мен саясатты жеңілдету мүмкіндігін атап өтті.

Комитет мүшелері шешім қабылдау кезінде бизнес пен халықтың салық реформасын іске асыруға қатысты іс-әрекетін, реттелетін бағалар мен тарифтердің өзгеруіне байланысты инфляция мен инфляциялық күтулер салдарын, сондай-ақ квазифискалдық серпінді күшейтуді мұқият бағалау қажет деген ортақ пікірге келді. Комитет мүшелерінің пікірінше қазіргі уақытта қалыптасқан тәуекелдер балансы жоғары белгісіздікке байланысты келіп түскен деректер негізінде шешімдер қабылдау көзделетін ақша-кредит саясатын біртіндеп жеңілдету және сақтықпен қарауды талап етеді.

Қатысушылардың бір бөлігі осы жылғы сәуір-мамыр айларында реттелетін бағалар мен тарифтер реформасын жаңартуға байланысты инфляцияның қазіргі баяулау динамикасын сақтауд дезинфляциялық процесс орнықтылығының негізгі белгісі және алдағы отырыстар барысында саясатты жеңілдету циклінің басталуының алғышарты ретінде қарастыратынын атап өтті. Базалық мөлшерлеме бойынша келесі шешім 2026 жылғы 5 маусымда жарияланады.

Талқылау қорытындысы бойынша базалық мөлшерлемені +/- 1 дәлізімен жылдық 18% деңгейінде сақтау туралы шешім қабылданды, Комитет инфляцияның төмендеу қарқынын, ішкі сұраныстың динамикасын, фискалдық шоғырландырудың нақты орындалуын, квазифискалдық

ынталандыру мен реттелетін бағалардың параметрлерін, сондай-ақ қалыптасып отырған сыртқы конъюнктураны және оның инфляциялық процестерге әсерін бағалайды. Қазіргі үрдістер сақталған және жаңа күтпеген өзгерістер болмаған кезде Ұлттық Банк келесі шешімдер шеңберінде базалық мөлшерлемені төмендету мүмкіндігін қарастыруға дайын болады.

Жариялау күні: 2026 жылғы 6 мамыр